

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

WYDZIAŁ FIZYKI I INFORMATYKI STOSOWANEJ KATEDRA ODDZIAŁYWAŃ I DETEKCJI CZĄSTEK

Praca Dyplomowa

Rozbudowa i uaktualnienie systemu GGSS detektora ATLAS TRT

Update and upgrade of the GGSS system for ATLAS TRT detector

Autorzy: Arkadiusz Kasprzak, Jarosław Cierpich

Kierunek studiów: Informatyka Stosowana

Opiekun pracy: dr hab. inż. Bartosz Mindur, prof. AGH

Oświadczenie studenta

Uprzedzony(-a) o odpowiedzialności karnej na podstawie art. 115 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1191 z późn. zm.): "Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3. Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie albo publicznie zniekształca taki utwór, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie.", a także uprzedzony(-a) o odpowiedzialności dyscyplinarnej na podstawie art. 307 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.) "Student podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie przepisów obowiązujących w uczelni oraz za czyn uchybiający godności studenta.", oświadczam, że niniejszą pracę dyplomową wykonałem(-am) osobiście i samodzielnie i nie korzystałem(-am) ze źródeł innych niż wymienione w pracy.

Jednocześnie Uczelnia informuje, że zgodnie z art. 15a ww. ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych Uczelni przysługuje pierwszeństwo w opublikowaniu pracy dyplomowej studenta. Jeżeli Uczelnia nie opublikowała pracy dyplomowej w terminie 6 miesięcy od dnia jej obrony, autor może ją opublikować, chyba że praca jest częścią utworu zbiorowego. Ponadto Uczelnia jako podmiot, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.), może korzystać bez wynagrodzenia i bez konieczności uzyskania zgody autora z utworu stworzonego przez studenta w wyniku wykonywania obowiązków związanych z odbywaniem studiów, udostępniać utwór ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz korzystać z utworów znajdujących się w prowadzonych przez niego bazach danych, w celu sprawdzania z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może korzystać z prac dyplomowych znajdujących się w prowadzonych przez niego bazach danych w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego utrzymania i rozwoju tych baz oraz współpracujących z nimi systemów informatycznych.

	 	(czytelny podpis)

Tematyka pracy magisterskiej i praktyki dyplomowej Jarosława Cierpicha, studenta drugiego roku studiów drugiego stopnia na kierunku informatyka stosowana, specjalności modelowanie i analiza danych

Temat pracy magisterskiej: Rozbudowa i uaktualnienie systemu GGSS detektora ATLAS TRT

Opiekun pracy: dr hab. inż. Bartosz Mindur, prof. AGH

Recenzenci pracy:

Miejsce praktyki dyplomowej: WFiIS AGH, Kraków

Program pracy magisterskiej i praktyki dyplomowej

- 1. Omówienie realizacji pracy magisterskiej z opiekunem.
- 2. Zebranie i opracowanie literatury dotyczącej tematu pracy.
- 3. Praktyka dyplomowa:
 - udział w Krakow Applied Physics and Computer Science Summer School '20
 - zapoznanie z materiałami (wykłady i szkolenia praktyczne) obejmującymi zagadnienia z dziedziny fizyki cząstek, informatyki oraz detektorów i elektroniki
 - praca nad projektem GGSS w dwuosobowym zespole, obejmująca zmiany w oprogramowaniu i architekturze projektu
 - prezentacja rezultatów wykonanej pracy przed uczestnikami oraz opiekunami szkoły
 - prezentacja wykonanych prac podczas wydarzenia TRT Days
- 4. Kontynuacja prac nad projektem:
 - wykonanie dalszych zmian w oprogramowaniu systemu GGSS, w tym dodanie nowych funkcjonalności
 - przeprowadzanie okresowych testów działania systemu w środowisku docelowym
 - wykonanie prac nad infrastrukturą projektu
- 5. Opracowanie redakcyjne pracy.

Termin oddania w dziekanacie: ?? września 2021	-
(podpis kierownika katedry)	(podpis opiekuna)

4	

Tematyka pracy magisterskiej i praktyki dyplomowej Arkadiusza Kasprzaka, studenta drugiego roku studiów drugiego stopnia na kierunku informatyka stosowana, specjalności modelowanie i analiza danych

Temat pracy magisterskiej: Rozbudowa i uaktualnienie systemu GGSS detektora ATLAS TRT

Opiekun pracy: dr hab. inż. Bartosz Mindur, prof. AGH

Recenzenci pracy:

Miejsce praktyki dyplomowej: WFiIS AGH, Kraków

Program pracy magisterskiej i praktyki dyplomowej

- 1. Omówienie realizacji pracy magisterskiej z opiekunem.
- 2. Zebranie i opracowanie literatury dotyczącej tematu pracy.
- 3. Praktyka dyplomowa:
 - udział w Krakow Applied Physics and Computer Science Summer School '20
 - zapoznanie z materiałami (wykłady i szkolenia praktyczne) obejmującymi zagadnienia z dziedziny fizyki cząstek, informatyki oraz detektorów i elektroniki
 - praca nad projektem GGSS w dwuosobowym zespole, obejmująca zmiany w oprogramowaniu i architekturze projektu
 - prezentacja rezultatów wykonanej pracy przed uczestnikami oraz opiekunami szkoły
 - prezentacja wykonanych prac podczas wydarzenia TRT Days
- 4. Kontynuacja prac nad projektem:
 - wykonanie dalszych zmian w oprogramowaniu systemu GGSS, w tym dodanie nowych funkcjonalności
 - przeprowadzanie okresowych testów działania systemu w środowisku docelowym
 - wykonanie prac nad infrastrukturą projektu
- 5. Opracowanie redakcyjne pracy.

Termin oddania w dziekanacie: ?? września 202	1
(podpis kierownika katedry)	(podpis opiekuna)

- 6 -		
, and the second		

- 7 -	

Spis treści

1.	Wst	ęp		9		
	1.1.	Wpro	wadzenie do systemu GGSS	Ö		
	1.2.	Cel p	racy	10		
2.	Bud	lowa i	działanie systemu GGSS	11		
	2.1.	Wyso	kopoziomowa architektura systemu GGSS	11		
	2.2.	Urząc	lzenia elektroniczne	12		
	2.3.	Warst	twa oprogramowania	13		
		2.3.1.	Aplikacje wchodzące w skład GGSS	13		
		2.3.2.	Język C++	13		
		2.3.3.	Biblioteki zewnętrzne	14		
		2.3.4.	Infrastruktura projektu	14		
	2.4.	Oprog	gramowanie WinCC OA	15		
	2.5.	Środo	wisko docelowe i ograniczenia	16		
3.	Pra	ktyki s	stosowane w projekcie	19		
	3.1.	Wpro	wadzenie do problematyki	19		
	3.2.	Moty	wacja do wprowadzenia zmian	20		
	3.3.	Zmiana praktyk ze względu na niereguralność prac2				
	3.4.	Dokumentacja projektu				
	3.5.	Konw	encja kodowania	25		
4.	Pra	ce nad	architekturą i infrastrukturą projektu	27		
	4.1.	Zmiai	ny w architekturze projektu	27		
		4.1.1.	Początkowa architektura projektu	27		
		4.1.2.	Uproszczenie architektury projektu	30		
		4.1.3.	Dodanie możliwości odtworzenia pierwotnej wersji kodu źródłowego	33		
		4.1.4.	Pomniejsze zmiany	33		
		4.1.5.	Podsumowanie: ostateczna struktura projektu	34		
	4.2.	Autor	natyzacja pracy z submodułami	35		

7	Pod	sumov	vanio	43
6.	Test	ty syst	emu	41
5.	Pra	ce nad	kodem źródłowym projektu	39
	4.6.	Rozwe	ój infrastruktury do testowania warstwy sprzętowej	38
	4.5.	Pakie	towanie i rozlokowanie projektu	38
	4.4.	Autor	natyzacja i centralizacja wersjonowania projektu	38
	4.3.	Rozwe	ój systemu budowania projektu	38
		4.2.4.	Dokumentacja sposobu pracy z submodułami	38
		4.2.3.	Automatyzacja z użyciem GITIO	37
		4.2.2.	Motywacja do wprowadzenia zmian	36
		4.2.1.	Wprowadzenie do problematyki	35

1. Wstęp

1.1. Wprowadzenie do systemu GGSS

Europejska Organizacja Badań Jądrowych CERN jest jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-badawczych na świecie i miejscem rozwoju zarówno fizyki, jak i informatyki. Będąc miejscem powstania wielu znaczących technologii (m.in. protokół *HTTP - Hypertext Transfer Protocol*), CERN kojarzony jest dziś przede wszystkim z Wielkim Zderzaczem Hadronów (*LHC - Large Hadron Collider*) - największym akceleratorem cząstek na świecie. Jednym z pracujących przy LHC eksperymentów jest detektor ATLAS (*A Toroidal LHC ApparatuS*), pełniący kluczową rolę w rozwoju współczesnej fizyki - przyczynił się on do potwierdzenia istnienia tzw. bozonu Higgsa w 2012 roku.

Detektor ATLAS zbudowany jest z kilku pod-detektorów, tworzących strukturę warstową. Najbardziej wewnętrzną część stanowi tzw. Detektor Wewnętrzny (ang. *Inner Detector*), składający się z kolei z trzech kolejnych podsystemów. Jednym z tychże podsystemów, szczególnie istotnym w kontekście niniejszej pracy, jest detektor promieniowania przejścia (*TRT - Transition Radiation Tracker*).

System Stabilizacji Wzmocnienia Gazowego (GGSS - Gas Gain Stabilization System) jest jednym z podsystemów detektora TRT, mającym zapewnić jego poprawne działanie. Projekt ten zintegrowany jest z systemem kontroli detektora ATLAS (DCS - Detector Control System). W skład systemu GGSS wchodzi zarówno warstwa oprogramowania, jak i szereg urządzeń. Ze względu na jego rolę, jednym z najważniejszych wymagań stawianych przed projektem jest wysoka niezawodność.

W niniejszej pracy autorzy przybliżą najważniejsze zmiany dokonane przez nich w czasie półtorarocznych prac nad rozwojem i usprawnieniem systemu GGSS. Prace obejmują przede wszystkim zmiany w warstwie oprogramowania, mające na celu zarówno wprowadzenia nowych funkcjonalności do systemu, jak również uczynienie go bardziej przystępnym dla korzystających z niego osób, m.in. poprzez automatyzację procesów związanych z cyklem życia oprogramowania (np. tworzenie nowych wydań).

1.2. Cel pracy

Niniejsza praca jest kontynuacją rozwoju aplikacji Gas Gain Stabilization System rozpoczętego w ramach pracy inżynierskiej o tym samym tytule. Praca inżynierska skupiała się na aspektach infrastruktury oraz architektury projektu. Przeprowadzono migrację projektu na system kontroli wersji GIT. Dokonano przebudowę architektury projektu na bardziej modularną oraz prostszą do zrozumienia. Wprowadzono wiele zmian w projekcie, których celem było udoskonalenie procesu wytwarzania oraz wdrażania oprogramowania w środowisko produkcyjne, np.: wykorzystanie technologii CMake oraz GitLab CI/CD.

Główny nacisk pracy magisterskiej został położony na część aplikacyjną projektu - kod źródłowy odpowiedzialny za główną logikę został rozbudowany oraz udoskonalony. W ramach zmian w kodzie zostały dodane nowe funkcjonalności, nieużywany kod został usunięty z projektu, jakość kodu została poprawiona, a jego poprawne działanie zostało zabezpieczone poprzez testy automatyczne. Ze względu na ciągłą pracę z systemem, poznawanie newralgicznych punktów oraz środowiska, w ramach którego system jest uruchamiany, część pracy magisterskiej zostanie poświęcona kontynuacji prac nad infrastrukturą oraz architekturą. W ramach projektu skupiono się również na aspektach organizacji pracy oraz technik zastosowanych w celu jej poprawienia. Ważnym aspektem pracy, który zostanie uwzględniony w manuskrypcie były zarówno testy automatyczne, testy manualne jak i przygotowanie infrastruktury potrzebnej do ich przeprowadzenia.

Ze względu na bardzo szeroki zakres tematów podejmowanych w tejże pracy zdecydowano się na podział pracy, który odchodzi od standardowego. W celu ułatwienia korzystania z manuskryptu cała potrzebna wiedza oraz wykonane prace dotyczące poruszanego problemu zostaną opisane w jednym miejscu. Zatem zarówno wstęp teoretyczny, nakreślenie problemu, stan początkowy oraz sposób jego rozwiązania będą następować zaraz po sobie, schemat ten zostanie powtórzony dla każdego zagadnienia poruszanego w ramach pracy. Autorzy chcą w ten sposób zmaksymalizować łatwość użycia tegoż dokumentu biorąc pod uwagę, iż manuskrypt ma być stosowany zarówno jako wprowadzenie, jak i dokumentacja projektu w celu dalszego rozwoju.

Ostatnim z celów postwionych autorom było odpowiednie udokumentowanie projektu tak, aby ewentualne przyszłe zmiany można było wykonywać z jak największą łatwością, a wprowadzenie nowych osób w projekt było jak najprostrze. Oprócz obszernego opisu zawartego w ramach tego manuskryptu wymogiem było, aby przygotować krótkie, lecz treściwe pliki instruktażowe, opisowe oraz odpowiednio udokumentować kod źródłowy.

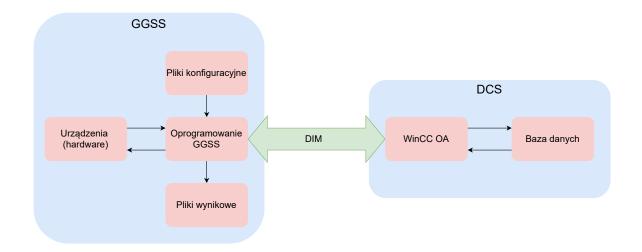
2. Budowa i działanie systemu GGSS

Niniejszy rozdział zawiera ważne, z punktu widzenia przeprowadzonych prac, informacje na temat systemu GGSS. Przedstawione tu opisy dotyczą zagadnień takich jak: wysokopoziomowa architektura systemu, struktura warstwy oprogramowania, opis wykorzystywanych przez system urządzeń oraz omówienie cech charakterystycznych środowiska docelowego.

2.1. Wysokopoziomowa architektura systemu GGSS

System GGSS składa się z kilku współpracujących ze sobą elementów, przedstawionych (wraz z występującymi między nimi interakcjami) na rysunku 2.1. Znaczenie poszczególnych komponentów projektu jest następujące:

- urządzenia (ang. hardware) zestaw urządzeń elektronicznych (m.in. liczniki słomkowe,
 zasilacze wysokiego napięcia i multipleksery)
- oprogramowanie GGSS zestaw aplikacji wraz z otaczającą je infrastrukturą, których zadaniem jest sterowanie urządzeniami wchodzącymi w skład systemu GGSS oraz przetwarzanie zbieranych za ich pomocą danych
- pliki konfiguracyjne proste pliki tekstowe w formacie XML (Extensible Markup Language) cytowanie, zawierające informacje o oczekiwanym sposobie działania systemu (np. maksymalna możliwa wartość napięcia, jakie może zostać ustawione na każdym z zasilaczy)
- pliki wynikowe pliki tekstowe zawierające wyniki pomiarów wykonywanych przez system oraz rejestr zdarzeń
- SIMATIC WinCC Open Architecture cytowanie system typu SCADA (Supervisory Control And Data Acquisition) cytowanie, stanowiący część systemu kontroli detektora ATLAS, pozwalający na obserwację i kontrolę działania poszczególnych poddetektorów
- Distributed Information Management System (DIM) cytowanie protokół komunikacyjny dla środowisk rozproszonych, oparty o architekturę klient-serwer, zapewniający komunikację między oprogramowaniem systemu GGSS a systemem WinCC OA

Rys. 2.1. Wysokopoziomowa architektura projektu GGSS. Strzałkami oznaczono przepływ danych pomiędzy poszczególnymi komponentami systemu.

Szczegóły działania najważniejszych z punktu widzenia niniejszej pracy elementów systemu omówione zostaną w dalszej części tego rozdziału. Znaczna część prac opisanych w niniejszym manuskrypcie skupiona była na udoskonaleniu warstwy oprogramowania systemu GGSS.

2.2. Urządzenia elektroniczne

Z punktu widzenia warstwy sprzętowej system GGSS składa się z zestawu tzw. słomkowych liczników proporcjonalnych, zasilanych za pomocą 4-kanałowych zasilaczy wysokiego napięcia. Sygnały generowane przez liczniki przetwarzane są przez wielokanałowy analizator amplitudy (MCA - *Multi-Channel Analyzer*), natomiast wybór licznika słomkowego używanego do wykonania pomiarów następuje za pomocą 8-kanałowego multipleksera sygnałów analogowych **cytowanie**. Urządzenia podłączone są do komputera PC, który steruje nimi za pomocą oprogramowania systemu GGSS. W tabeli 2.1 zamieszczone zostało zestawienie informacji na temat wykorzystywanych przez projekt urządzeń. Sposób działania systemu (jego podstawa fizyczna oraz znaczenie przeprowadzanych pomiarów) wykracza poza zakres niniejszej pracy, został natomiast szczegółowo opisany w pracy *Wybrane zagadnienia związane z pracą słomkowych liczników proporcjonalnych w detektorze TRT eksperymentu ATLAS*, której autorem jest dr hab. inż. Bartosz Mindur, prof. AGH **cytowanie**.

Tabela 2.1. Zestawienie istotnych z punktu widzenia niniejszej pracy urządzeń wchodzących w skład systemu GGSS.

Urządzenie	Informacje
4-kanałowy zasilacz wysokiego napięcia	CAEN N1470
wielokanałowy analizator amplitudy	CAEN N957
multiplekser sygnałów analogowych	urządzenie autorstwa Pana Pawła Zadrożniaka

2.3. Warstwa oprogramowania

Poprzez warstwę oprogramowania systemu GGSS autorzy rozumieją zarówno zestaw aplikacji napisanych w języku C++ (standard 11), jak i otaczającą je infrastrukturę (pomocnicze skrypty, system budowania, testowania i tworzenia nowych wydań).

Trzon warstwy oprogramowania projektu GGSS stanowi aplikacja ggss-runner, zawierająca logikę odpowiedzialną za komunikację z systemem za pomocą protokołu DIM, gromadzenie i walidację danych oraz sterowanie urządzeniami wchodzącymi w skład warstwy sprzętowej. W skład systemu wchodzi ponadto szereg pomniejszych aplikacji (niektóre z nich stanowią element dodany przez autorów niniejszej pracy, zostaną więc omówione ze szczegółami w dalszych jej częściach):

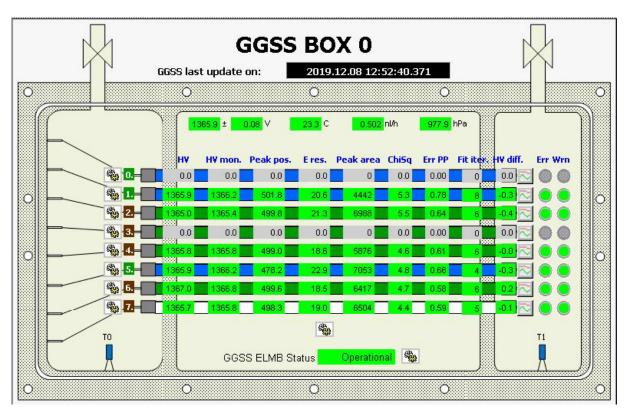
- ggss-spector aplikacja okienkowa służąca do wizualizacji zebranych przez system danych (zapisanych w plikach wynikowych)
- ggss-reader niezależna aplikacja przeznaczona do wykorzystywania na maszynach deweloperskich, pozwalająca na odtwarzanie działania oprogramowania sterującego GGSS, tzn. wysyłająca do systemu kontroli detektora archiwalne dane z pominięciem warstwy sprzętowej cytowanie pracy grzeska
- ggss-dim-cs aplikacja pozwalająca na prowadzenie interakcji z systemem poprzez udostępnienie możliwości wysyłania do niego komend za pomocą protokołu DIM
- zestaw aplikacji ggss-hardware-service-apps proste narzędzia pozwalające na wykonywanie operacji na wchodzących w skład systemu urządzaniach, w tym na wykonywanie testów ich działania.

Projekt GGSS charakteryzuje się ponadto rozbudowaną infrastrukturą, w której skład wchodzą systemy odpowiedzialne za budowanie projektu, zarządzanie zależnościami zewnętrznymi oraz pomiędzy jego komponentami, automatyzację procesu testowania poszczególnych komponentów oraz automatyzację tworzenia i wersjonowania wydań. Projekt zawiera ponadto skrypty pomocnicze (napisane przy użyciu popularnych języków skryptowych), pozwalające na zarządzanie systemem w jego środowisku docelowym. Gruntowna przebudowa infrastruktury systemu

GGSS stanowiła temat pracy inżynierskiej autorów (**cytat i tytul**). W dalszej części niniejszego manuskryptu omówione zostaną wprowadzone w ramach pracy magistersiej rozszerzenia.

2.4. Oprogramowanie WinCC OA

SIMATIC WinCC Open Architecture jest oprogramowaniem typu SCADA firmy SIEMENS służącym do wizualizacji i sterowania procesami produkcyjnymi. Stanowi ono trzon systemu kontroli detektora ATLAS i pozwala na monitorowanie i sterowanie pracą wchodzących w jego skład podsystemów. WinCC OA pozwala m.in. na tworzenie specjalnych paneli, przedstawiających w przyjaznej dla użytkownika formie graficznej zebrane dane oraz procesy zachodzące w monitorowanym systemie - przykład tego typu panelu, obrazujący pracę słomkowych liczników proporcjonalnych wchodzących w skład warstwy sprzętowej systemu GGSS, przedstawiony został na rysunku 2.2.

Rys. 2.2. Fragment przykładowego panelu informacyjno-administracyjnego stworzonego z wykorzystaniem technologii WinCC OA. Widoczne są m.in.: parametry związane z pomiarami wykonywanymi za pomocą słomkowych liczników proporcjonalnych (np. *Peak pos.* i *Peak area*), data ostatniej aktualizacji oraz wskaźniki informujące o ostrzeżeniach i błędach.

Autorzy niniejszego dokumentu nie byli odpowiedzialni za przeprowadzanie prac związanych z rozwojem oraz utrzymanem systemu WinCC OA funkcjonującego w ramach infrastruktury CERN. Z tego też powodu szczegóły jego działania nie zostaną omówione. Istotna, z punktu

widzenia niniejszej pracy, jest natomiast możliwość zastosowania go jako narzędzia ułatwiajacego przeprowadzanie okresowych testów systemu GGSS. Wynika to przede wszystkim z wygodnej w użytkowaniu funkcjonalności paneli, pozwalających na monitorowanie działania projektu w czasie rzeczywistym oraz natychmiastowe wykrywanie wszelkich nieprawidłowości.

2.5. Środowisko docelowe i ograniczenia

Charakterystyka środowiska docelowego, w jakim działa system GGSS, jest z punktu widzenia niniejszej pracy bardzo istotna, przede wszystkim ze względu na bardzo znaczący związek projektu z infrastrukturą dostarczaną przez CERN. Stawia to przed autorami szereg szereg ograniczeń dotyczących wersji wykorzystywanych narzędzi, jak również wymusza dodatkowe działania w przypadku wykonywania pewnych operacji. Do najważniejszych ograniczeń narzucanych przez środowisko docelowe i specyfikę projektu należą:

- dostępna wersja kompilatora języka C++ w ramach infrastruktury CERN dostępny jest kompilator g++ (GCC) 4.8.5. Wersja ta wspiera w większości standard C++11, a zatem funkcjonalności takie jak wyrażenia lambda czy semantyka przenoszenia. Niestety oferowane przez nią wsparcie nie jest pełne brakuje m.in. poprawnej implementacji biblioteki odpowiedzialnej za przetwarzanie wyrażeń regularnych. Ze względu na wymóg zapewnienia możliwości budowania projektu na maszynie docelowej, ograniczenie to stanowiło znaczące utrudnienie podczas prac nad kodem źródłowym aplikacji wchodzących w skład systemu.
- dostępna wersja narzędzia CMake na maszynach docelowych dostępna jest wersja 2.8.12.2, stanowiąca bardzo stare wydanie narzędzia. Oprogramowanie w znacząco nowszej wersji (tzn. o numerze wyższym od 3.0) dostępne jest jedynie na wybranych komputerach wchodzących w skład infrastruktury CERN, przez co zdecydowano o pozostaniu przy starym jego wydaniu. Stosowana wersja nie zawiera wielu powszechnie stosowanych współcześnie funkcjonalności oraz charakteryzuje się innym podejściem do zarządzania zależnościami (operacje na poziomie katalogów, uznawane za tzw. złą praktykę).
- związek projektu z wersją jądra systemu jednym z modułów wchodzących w skład systemu GGSS jest ggss-driver, zawierający sterownik dla wielokanałowego analizatora amplitudy CAEN N957. Istnienie tego modułu wymusza zgodność wersji jądra systemu operacyjnego pomiędzy środowiskiem deweloperskim i produkcyjnym, co w konsekwencji prowadzi do komplikacji infrastruktury budowania projektu konieczne jest stosowanie maszyn wirtualnych oraz narzędzia konteneryzacyjnego Docker podczas procesu budowania komponentu ggss-driver (stosowane rozwiązanie opisane zostało przez autorów szczegółowo w ich pracy inżynierskiej).
- ograniczone uprawnienia w środowisku docelowym dopisac cos
- możliwość przeprowadzania testów tylko w określonych momentach prac nad projektem nad systemami GGSS oraz DCS pracuje wielu ekspertów, testowanie projektu możliwe jest

- zatem tylko wtedy, gdy nie zakłóca to prac innych osób i jest fizycznie możliwe (np. gdy nie są wykonywane prace nad warstwą sprzętową systemu). Wymusza to dostosowanie tempa prac w taki sposób, by jednocześnie testowany był ograniczony, ale znaczący zakres zmian (m.in. by możliwe było szybkie wprowadzenie poprawek w przypadku wykrycia błędu).
- konieczność zachowania kompatybilności wstecznej zmiany wprowadzane w systemie nie mogą powodować, że starsze wersje komponentów, z jakich składa się system GGSS (rys. 2.1) staną się niezdatne do użycia, np.: dodanie nowego parametru do pliku konfiguracyjnego nie powinno wykluczać możliwości użycia starszej wersji tegoż pliku oraz starszej wersji oprogramowania. Tego typu ograniczenia obowiązują również w kontekście danych wymienianych pomiędzy aplikacją GGSS a systemem kontroli detektora za pomocą protokołu DIM dane mają odgórnie ustalony, niemożliwy do zmiany format.

3. Praktyki stosowane w projekcie

Celem tego rozdziału jest opisanie praktyk stosowanych w projekcie GGSS podczas wykonywania pracy magisterskiej. Poruszone zostaną tematy organizacji pracy nad kodem w zespole, dokumentacja projektu, czy też konwencje zastosowane w celu uzyskania jednolitego kodu źródłowego w przestrzenii całego systemu GGSS.

3.1. Wprowadzenie do problematyki

Ze względu na zespołowy charakter w trakcie wykonywania pracy inżynierskiej zostały wprowadzone praktyki mające na celu organizację i koordynację współpracy. W ramach platformy GitLab, wykorzystywanej przez CERN jako główne narzędzie do współpracy nad kodem skorzystano z szeregu funkcjonalności ułatwiających śledzenie postępów, jak i zarządzanie projektem. Oprócz utworzenia zespołu, do którego został przypisany kod projektu oraz w ramach którego odbywała się kolaboracja, wykorzystano:

- issue opis pojedynczego zadania/problemu. Zawiera podstawowy informacje, przypisaną osobę, etykietę, która oznacza obecny stan, termin wykonania oraz wagę
- kanban board tablica kanban zawierająca wszystkie przypisane do projektu issues. Kolumny takiej tabeli stanowią spersonalizowane do projektu etykiety. Pozwala na wysokopoziomowe zarządzanie projektem, sprawdzenie statusu, czy też łatwą zmianę etykiety przypisanej do zadań poprzez przeciągnięcie do odpowiedniej kolumny.
- merge request dedykowany widok do wprowadzania zmian wprowadzonych w ramach kodu deweloperskiego do kodu produkcyjnego, który jest wykorzystywany do tworzenia i dostarczania aplikacji
- milestone jednostka organizacyjna pozwalająca na grupowanie kilku issues, które realizują większy cel opisany w ramach milestone. Milestone śledzi przypisane do niego issues, przewidywany czas zakończenia, wagę pozostałych do wykonania issues.

W trakcie wykonywania pracy inżynierskiej, szczególnie podczas początkowego etapu projektu, który odbywał się w trakcie 3-tygodniowego wyjazdu do CERN, wyżej wymienione praktyki sprawdzały się bardzo dobrze.

3.2. Motywacja do wprowadzenia zmian

Ze względu na dobre sprawowanie się wyżej wymienionych praktyk w trakcie pracy inżynierskiej postanowiono na kontynuowanie ich wykorzystania również w trakcie pracy magisterskiej. Z powodu nieregularnego aspektu pracy nad projektem, wykonywanie czynności zdalnie, lepsze poznanie środowiska, wykorzystywanych narzędzi oraz samej platformy GitLab postanowiono dostosować stosowane praktyki do nowych realiów. Dodatkowo bardzo ważną zasadą, biorąc pod uwagę zakończenie pracy nad projektem i przekazanie go osobie odpowiedzialnej za dalsze utrzymanie, było odpowiednie udokumentowanie całego projektu. Wymagało się, aby możliwie proste było wprowadzanie zmian do systemu GGSS oraz sprawne, nieprzerwane działanie po zakończeniu pracy magisterskiej. Dlatego dostarczona dokumentacja musiała być obszerna oraz dobrze opisująca zastosowane rozwiązania. Dodatkowo biorąc pod uwagę mocny nacisk tejże pracy na część aplikacyjną projektu potrzebne było zdefiniowanie pewnych zasad pozwalających na ustandaryzowaną pracę z kodem źródłowym aplikacji. Pozwoliło to na zachowanie pewnych konwencji w całym projekcie, co zapobiegało różnicom w kodzie między komponentami, a co za tym idzie utrzymanie kodu oraz wdrożenie nowych osób do projektu jest znacznie uproszczone.

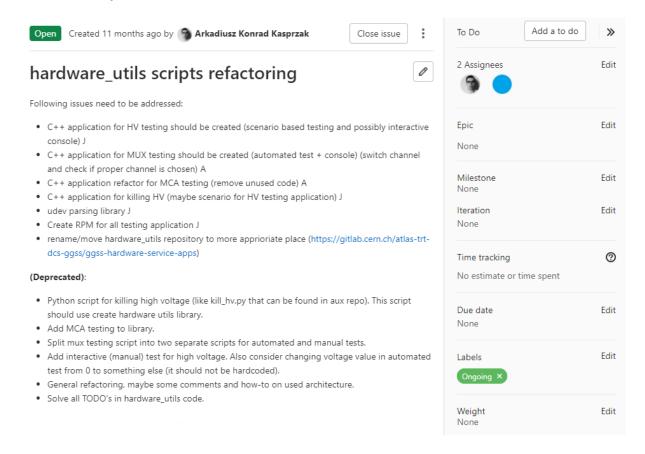
3.3. Zmiana praktyk ze względu na niereguralność prac

Prace nad systemem GGSS były kontynuowane, z mniejszymi przerwami, od obrony pracy inżynierskiej. Natomiast ich charakter był nieregularny. Każdy z autorów pracował nad systemem w wybranych przez siebie godzinach. Ze względu na to wszystkie praktyki, które opierały się o regularny czas pracy oraz przewidywanie czasu zakończenia danych zadań nie miały większego zastosowania. Postanowiono zatem zaprzestać przypisywania wag poszczególnym zadaniom. Oprócz wartości szacunkowej niewiele ona wnosiła w trakcie wykonywania zadania, dodatkowo przybrane wartości czasami różniły się od rzeczywistej wagi problemu, ponieważ często zadania wymagały w pierwszej kolejności zgłębienia tematu, a następnie określenia dokładnego rozwiązania problemu.

Zarzucono również praktykę wypełniania pola "termin oddania" w ramach tworzonych zadań. Ze względu na wcześniej wspomniany czas poświęcany na pracę nad projektem, a szczególnie jego regularność, informacja ta często nie sprawdzała się z rzeczywistym czasem zakończenia zadania. Dodatkowo informacja ta nie była praktycznie w ogóle potrzebna w trakcie prac nad projektem ze względu na sposób formułowania zadań, które były możliwe do realizacji bez wpływu na pozostałe zadania - były od siebie niezależne. W przypadku zadań, które wymagały koordynacji, czy też pracy od obydwu autorów, organizowane były spotkania online z wykorzystaniem narzędzi takich jak Microsoft Teams, które pozwalały na tworzenie konferencji podczas których realizowane były wyżej wymienione zadania, czy też określane były ramy czasowe wykonania zadań

od siebie zależnych. Sposób ten sprawdził się bardzo dobrze i nie wymagana była dodatkowa koordynacja dla tego typu prac.

Rysunek 3.1 przedstawia *issue* utworzone według nowo ustalonych zasad. Brak jest przypisanego *milestone*, czy też *due date*. Natomiast ważne, wartościowe informacje, przydatne w trakcie pracy nad projektem są wypełnione, tj.: rozbudowany opis pozwalający w krótkim czasie zrozumieć o co chodzi w konkretnym zadaniu, osoby przypisane do *issue* oraz etykiety oznaczające aktualny stan wykonania zadania, czy też jakikolwiek powód z którego *issue* nie zostało, bądź nie zostanie wykonane.

Rys. 3.1. Przykładowe issue wg. nowo przyjętych praktyk

3.4. Dokumentacja projektu

Projekt GGSS ma być utrzymywany i pozostać w użyciu również po zakończeniu działań nad pracą dyplomową. Ze względu na to że rozwiązania wprowadzone do projektu były zarówno implementowane, jak i projektowane przez autorów w porozumieniu z promotorem, posiadają oni niezbedną do uwiecznienia wiedzę nt.: powodów zastosowania pewnych rozwiązań, sposobu ich działania, sposobu korzystania z nich, czy też zasad, które należy stosować w trakcie rozwoju aplikacji. Ze względu na te czynniki dużo uwagi poświęcono przygotowaniu odpowiedniej dokumentacji pozwalającej na swobodną pracę z projektem przez osoby, które ten projekt będą nadal utrzymywać.

Dokumentacja w postaci plików *README* napisanych w języku znaczników *Markdown* jest dedykowana dla każdego z repozytoriów. Zazwyczaj opisana jest w niej zawartość danego repozytorium, sposób użycia tejże zawartości, jeżeli wcześniejsze przygotowanie zawartości jest potrzbne opisane są kroki, które należy w takiej sytuacji poczynić. Dodatkowo w wyżej wymienionych plikach opisane są wszelkie niuanse, czy też bardziej zaawansowane kwestie dotyczące zawartości danego repozytorium.

Rysunek 3.2 przedstawia przykładowy plik *README* dla repozytorium *ggss-all* zawierające infrastrukturę do budowy głównej aplikacji systemu GGSS. Wyżej wymieniony plik zawiera informacje o przeznaczeniu repozytorium, wymaganiach potrzebnych do spełnienia w celu uruchomienia infrastruktury budującej aplikację, krokach które należy podjąć, aby skorzystać z tejże infrastruktury. Oprócz tego plik ten zawiera gotowe do użycia komendy, które można skopiować i wkleić bezpośrednio do konsoli w celu skorzystania z infrastruktury. Plik ten zawiera również, a co nie jest widoczne na rysunku, informacje o sposobie uzyskania dostępu do kodu protokołu DIM, który jest wymagany do działania systemu GGSS.

Przygotowana w ten sposób dokumentacja pozwala osobie praktycznie niezapoznanej z projektem na skorzystanie z infrastruktury i przygotowanie gotowej do użycia, w środowisku docelowym, aplikacji. Również powrót do projektu po dłuższej przerwie nie powinien powodować większych trudności.

This is the **main repository** of the GGSS project. It contains scripts used for building most of the applications used by GGSS. It also contains CI/CD configuration used to create production-ready packages. This README contains information about:

- · repository content
- · building procedure

Requirements

- CMake version 2.8 or higher
- C++ compiler
- Boost (version 1.57.0 or higher it has to contain Boost.Log) if such version is not available on used system, please download proper one and set BOOST environment variable to point to it (export BOOST=<path to boost>)
- GSL
- Python 3 if necessary dependencies are not available, consider using virtualenv

Step by step

- 1. Create building directory: mkdir build
- 2. Go to newly created directory: cd build
- 3. Run python <path_to_repo>/build.py <options> from building directory
- 4. Applications will be built according to specified <options>

To clone and build all currently supported applications execute following commands:

```
git clone ssh://git@gitlab.cern.ch:7999/atlas-trt-dcs-ggss/ggss-all.git &&
mkdir ggss-all-build &&
cd ggss-all &&
git submodule update --init --recursive &&
cd ../ggss-all-build &&
python ../ggss-all/build.py --staticboost --buildall --buildtype release
```

Rys. 3.2. Przykładowe *README* w ramach repozytorium *ggss-all*

W projekcie została zastosowana również dokumentacja na poziomie kodu źródłowego. Znajduje się ona między innymi: przed klasami, przed metodami, czy też na początku plików źródłowych. Dokumentacja ta stosuje format zgodny z narzędziem doxygen, co pozwaliło na jej ujednolicenie i zwiększenie czytelności. Dzięki wcześniej wspomnianej zgodności możliwe jest wygenerowanie dokumentacji w postaci plików html. Dokumentacja taka, w celu jej przeczytania, wymaga jedynie aktualnej przeglądarki internetowej. W celu pełnego wsparcia dokumentacji w postaci plików html generowanych z użyciem narzędzia doxygen potrzebne było również dosto-

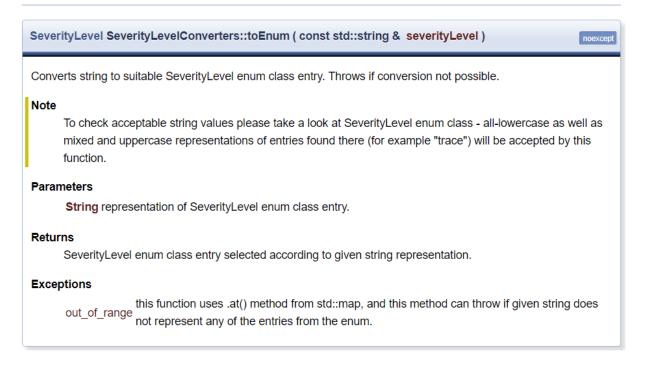
sowanie infrastruktury służącej do budowania projektu, a dokładnie plików CMake, dzięki czemu wygenerowane pliki make posiadają moduły odpowiedzialne za obsługę wcześniej wspomnianej dokumentacji.

Rysunek 3.3 przedstawia przykładową dokumentację zgodną z formatem wspieranym przez narzędzie doxygen. Zawiera ona krótki opis dotyczący metody, następnie opis każdego z parametrów przyjmowanych przez daną metodą oraz wartość zwracaną przez metodę. Informacje te są bardzo przydatne w przypadku, gdy nie jesteśmy pewni, zważając na samą definicję metody, jej działania, parametrów wejściowych, czy też wyjścia. Opis taki rozwiewa częściowo wątpliwości i pozwala w poprawny sposób skorzystać z wcześniej napisanego kodu.

Rys. 3.3. Przykładowa dokumentacja metod w bibliotece fit-lib w ramach projektu GGSS

Rysunek 3.4 przedstawia dokumentację jednej z metod w bibliotece *log-lib*. Zawartość jest zbliżona jak w przypadku rysunku 3.3, natomiast przedstawiona w bardziej przystępny sposób. Dokumentacja wygenerowana za pomocą narzędzia *doxygen* świetnie nadaje się na udostępnienie zewnętrznym użytkownikom. Pozwala również w łatwiejszy sposób przeglądać pełną dokumentację danego modułu bez potrzeby przeglądania kodu źrodłowego.

Function Documentation

Rys. 3.4. Przykładowa dokumentacja metod w bibliotece fit-lib w ramach projektu GGSS

Ostatnim elementem dokumentacji zawartym w projekcie są dokumenty how-to. Napisane, podobnie jak pliki README, za pomocą języka znaczników Markdown, natomiast mają charakter globalny dla całego projektu - nie ograniczają się do jednego repozytorium. Dokumenty takie znajdują się w repozytorium ggss-aux. Opisane są tam krok po kroku bardziej zaawansowane aspekty pracy z projektem GGSS, jak np.: sposób obsługi architektury wielo-poziomowej opartej o submoduły, czy też przygotowywanie wirtualnej maszyny do pracy jako gitlab runner w środowisku GitLab udostępnionym w ramach infrastruktury CERN.

3.5. Konwencja kodowania

Ze względu na to, że w trakcie pracy magisterskiej bardzo duży nacisk położono na część aplikacyjną projektu autorzy, jeszcze przed rozpoczęciem pracy nad kodem źródłowym, postanowili ustanowić konwencję kodowania, tak, aby na przestrzenii całego projektu GGSS utrzymać jednolity kod. Zasady, które zostały ustalony tyczą się nazewnictwa: klas, przestrzenii nazw, zmiennych, plików. Postanowiono wykorzystać, dobrze znane w środowisku, systemy notacji ciągów tekstowych lower camel case oraz upper camel case. Ze względu na różnorodność możliwych rozszerzeń plików w przypadku języka C++ postanowiono również ujednolicić ten aspekt. W przypadku plików z kodem źródłowym zastosowano rozszerzenia .cpp oraz .h.

Ustanawiając konwencję kodowania postanowiono ograniczyć się do wyżej wymienionych aspektów, sposób projektowania architektury, podziału na foldery, klasy, etc. wewnątrz da-

nego modułu pozostawiono bez większych obostrzeń. Oczywiście autorzy w każdym z dotkniętych miejsc stosowali dobre praktyki progrmaistyczne oraz tak zwany *clean code*, natomiast, ze względu na to, że w większości przypadków prace nad projektem dotyczyły modyfikacji już istniejącego kodu oraz modułów była zachowana wcześniej zastosowana architektura.

4. Prace nad architekturą i infrastrukturą projektu

Niniejszy rozdział zawiera opis prac wykonanych przez autorów w ramach rozwoju architektury i infrastruktury systemu GGSS. Rozdział ten stanowi bezpośrednią kontynuację pracy inżynierskiej autorów, gdzie przygotowane zostały pierwsze wersje rozwijanych w ramach pracy magisterskiej rozwiązań. Przedstawione tu informację dotyczą szerokiego zakresu zagadnień związanych z inżynierią oprogramowania, takich jak: zarządzanie strukturą projektu oraz jego zależnościami, automatyzacja procesów towarzyszących wytwarzaniu oprogramowania czy przygotowanie infrastruktury ułatwiającej testy warstwy sprzętowej systemu.

4.1. Zmiany w architekturze projektu

Przez zmiany w architekturze projektu autorzy rozumieją stopniowy rozwój zaimplementowanego przez nich w ramach pracy inżynierskiej rozwiązania. Rozwój ten obejmuje przede wszyskim uproszczenie powstałej hierarchii zależności między poszczególnymi elementami warstwy oprogramowania (rozumianymi zarówno jako repozytoria, jak i biblioteki), uczynienie systemu bardziej przystępnym dla użytkownika (np. poprzez nadanie komponentom nazw dobrze oddających ich przeznaczenie) oraz przygotowanie systemu pozwalającego w prosty sposób odtworzyć kod źródłowy w wersji bez wprowadzonych w ramach pracy magisterskiej modyfikacji (jako rodzaj zabezpieczenia przed skutkami potencjalnych błędów, które mogły zostać wprowadzone do oprogramowania podczas prac nad nim). Znaczna część zmian opisanych w niniejszej części pracy była możliwa do wprowadzenia z uwagi na trwające jednocześnie prace nad kodem źródłowym systemu GGSS i zmiany zachodzące w ich czasie.

4.1.1. Stan początkowy architektury projektu

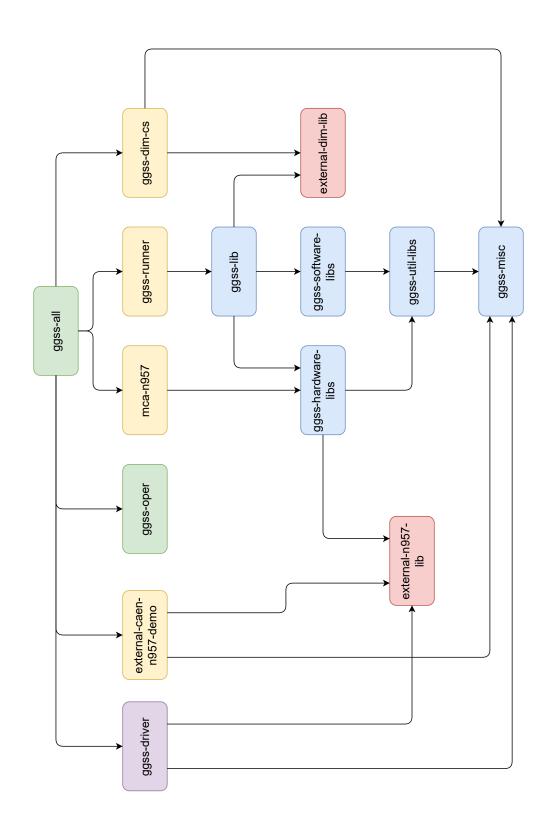
Przeprowadzone przez autorów w ramach pracy inżynierskiej modyfikacje architektury systemu GGSS obejmowały przede wszystkim migrację projektu do systemu kontroli wersji Git, wprowadzenie spójnego nazewnictwa poszczególnych komponentów oraz zastosowanie funkcjonalności submodułów będącej częścią technologii Git do stworzenia hierarchicznej struktury repozytoriów (w odróżnieniu od pierwotnej, płaskiej architektury opartej o katalogi). Celem

tych zmian było ułatwienie pracy nad pojedynczymi komponentami projektu oraz uczynienie struktury projektu przyjazną dla użytkownika, co zostało zdaniem autorów osiągnięte.

Architektura stanowiąca punkt wyjściowy zmian wykonanych w ramach niniejszej pracy przedstawiona została na rysunku 4.1 (z pominięciem repozytoriów pomocniczych, zawierających np. dokumentację). Projekt zawierał 14 repozytoriów, tworzących strukturę hierarchiczną, w skład których wchodziły m.in.: aplikacje, pomocnicze skrypty, infrastruktura budowania oraz kod źródłowy bibliotek implementujących poszczególne funkcjonalności systemu. W kontekście tej części pracy szczególnie istotne są repozytoria zawierające kod źródłowy bibliotek statycznych oraz pliki nagłówkowe, stanowiące trzon projektu (tzn. wykorzystywane przez aplikację ggssrunner): ggss-lib, ggss-software-libs, ggss-hardware-libs, ggss-util-libs oraz ggss-misc (repozytoria te oznaczone zostały na rys. 4.1 kolorem niebieskim). Ich rola w pierwotnej wersji projektu prezentowała się następująco:

- ggss-hardware-libs przechowywanie bibliotek odpowiedzialnych za obsługę urządzeń wchodzących w skład warstwy sprzętowej systemu GGSS. W pierwotnej wersji projektu były to następujące biblioteki statyczne:
 - $caenhv{-}lib$ oraz $caenn1470{-}lib$ odpowiedzialne za komunikację z zasilaczami wysokiego napięcia CAEN N1470
 - $\it mca-lib$ oraz $\it ortecmcb-lib$ odpowiedzialne za obsługę wielokanałowego analizatora amplitudy CAEN N957
 - usbrm-lib odpowiedzialna za obsługę multipleksera sygnałów analogowych
- ggss-software-libs przechowywanie bibliotek odpowiedzialnych za implementację wykorzystywanych przez system algorytmów i struktur danych związanych ściśle z warstwą oprogramowania (tzn. nie mających związku z warstwą sprzętową). W pierwotnej wersji projektu były to następujące biblioteki statyczne:
 - xml-lib odpowiedzialna za implementację operacji odczytu oraz zapisu plików w formacie XML oraz operacji na strukturze drzewiastej powstałej w wyniku sparsowania zapisanych w tym formacie danych.
 - fifo-lib odpowiedzialna za implementację prostej struktury danych, stanowiącej kolejkę typu FIFO (First In, First Out) o ograniczonym rozmiarze.
 - fit-lib odpowiedzialna za implementację operacji wykonywanych na zebranych przez system danych, w tym przede wszystkim za mechanizm dopasowania do nich krzywej.
 - daemon-lib odpowiedzialna za implementację mechanizmu pozwalającego uruchomić aplikację qass-runner jako tzw. demon (ang. daemon) - usługa działająca "w tle"
- ggss-util-libs przechowywanie bibliotek, od których zależne są zarówno komponenty odpowiedzialne za obsługę warstwy sprzętowej projektu, jak i związane wyłącznie z warstwą oprogramowania. Innymi słowy, były to biblioteki wykorzystywane przez zawartość obu wyżej wymienionych repozytoriów, a zatem nie mogące znaleźć się w żadnym z nich. W pierwotnej wersji projektu były to następujące biblioteki statyczne:

- log-lib odpowiedzialna za implementację mechanizmu dziennika zdarzeń, zapisującego w plikach log informacje o zdarzeniach mających miejsce w systemie
- utils-lib odpowiedzialna za implementację pomniejszych funkcjonalności, takich jak konwersja między łańuchem znakowym a liczbą (przed pojawieniem się standardu C++11 tego typu funkcjonalności nie były częścią biblioteki standardowej)
- $-\ handle{-}lib$ odpowiedzialna za implementację wykorzystywanego w projekcie mechanizmu slotów i sygnałów
- $-\ thread\text{-}lib$ odpowiedzialna za implementację wykorzystywanego w projekcie mechanizmu wielowątkowości
- ggss-misc przechowywanie plików nagłówkowych (niebędących cześcią żadnej z bibliotek statycznych) oraz plików .cmake tworzących infrastrukturę budowania projektu
- ggss-lib przechowywanie kodu źródłowego zawierającego główną logikę systemu GGSS

opisują rolę poszczególnych modułów: zielony oznacza repozytoria pomocnicze, żółty - aplikacje, czerwony - biblioteki zewnętrzne, fioletowy - sterownik a Rys. 4.1. Architektura projektu przed wprowadzeniem modyfikacji (sytuacja wyjściowa). Groty strzałek wskazują repozytoria bazowe, kolory natomiast niebieski - biblioteki i pliki nagłówkowe projektu GGSS.

4.1.2. Motywacja do wprowadzenia zmian

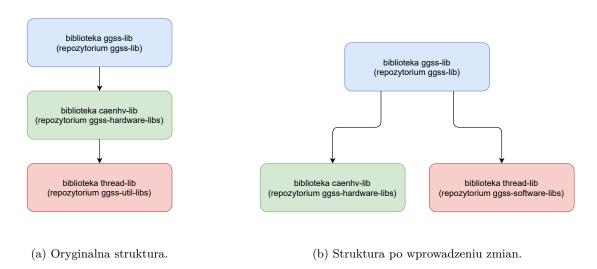
Przygotowane przez autorów w ramach pracy inżynierskiej rozwiązanie było w pełni funkcjonalne, charakteryzowało się jednak pewnymi wadami i ograniczeniami, wynikającymi przede wszystkim z ograniczeń czasowych, niewielkiego doświadczenia autorów w pracy z projektem oraz istniejącego wtedy założenia o niemodyfikowaniu kodu źródłowego aplikacji i bibliotek wchodzących w skład projektu. Najważniejsze z występujących w tym rozwiązaniu problemów to:

- głęboka hierarchia zależności, mająca negatywny wpływ na wydajność działania mechanizmu submodułów
- istnienie repozytorium ggss-misc, zawierającego (poza szablonami CMake) elementy kodu źródłowego niepasujące do pozostałych bibliotek wchodzących w skład systemu: bazowe klasy wyjątków stosowanych w całym projekcie oraz flagi konfigurujące projekt w zależności od systemu operacyjnego (konieczność zastosowania tego typu zabiegu wynikła wprost z założenia o niemodyfikowaniu kodu źródłowego w czasie tworzenia pracy inżynierskiej)
- zachowanie oryginalnych nazw bibliotek i aplikacji, dostosowując je jedynie do przyjętej konwencji. Jedną z bibliotek wchodzących w skład projektu była biblioteka statyczna handle-lib, odpowiedzialna za implementację mechanizmu slotów i sygnałów, na co, zdaniem autorów, jej nazwa nie wskazuje.
- wnioskowanie o zależnościach pomiędzy bibliotekami na podstawie dyrektyw preprocesora include zawartych w kodzie źródłowym, a nie wykorzystywanych funkcjonalności, co wynikało z niewielkiego doświadczenia i wiedzy autorów na temat systemu podczas tworzenia pracy inżynierskiej oraz wspomnianego już założenia o niemodyfikowaniu kodu źródłowego.
- założenie o tworzeniu oddzielnego repozytorium dla każdej z występujących w projekcie aplikacji, niezależnie od jej rozmiarów, co ostatecznie znacznie skomplikowało powiązania pomiędzy repozytoriami (np. repozytoria external-caen-n957-demo oraz mca-n957 charakteryzują się podobnymi zależnościami i oba zawierają niewielkie aplikacje, których zadaniem jest współpraca z wielokanałowym analizatorem amplitudy CAEN N957 mogłoby być więc połączone w jedno repozytorium).
- brak łatwego sposobu na odtworzenie pierwotnej postaci kodu źródłowego mechanizm ten nie był potrzebny na etapie pracy inżynierskiej, ponieważ nie dokonywano wtedy modyfikacji we wspomnianym kodzie.

4.1.3. Uproszczenie architektury projektu

Pierwszym podjętym przez autorów działaniem mającym na celu modyfikację struktury projektu była próba jej uproszczenia poprzez analizę zależności wewnętrzych systemu (tzn. zależności pomiędzy poszczególnymi bibliotekami). Prowadzone równolegle prace nad kodem źródłowym projektu pozwoliły autorom zaobserwować, iż pewna część występujących w nim dyrektyw

preprocesora #include nie oddaje w poprawny sposób faktycznej struktury zależności między bibliotekami. Najważniejszy przykład stanowi łańcuch zależności występujących pomiędzy biblioteką ggss-lib, a bibliotekami caenhv-lib oraz thread-lib. W oryginalnej wersji projektu zależności między wymienionymi komponentami prezentowały się tak, jak na rysunku 4.2a, tzn. bibliteka ggss-lib zależna była od biblioteki caenhv-lib, która natomiast zawierała dyrektywę #include dołączającą plik nagłówkowy z biblioteki thread-lib.

Rys. 4.2. Zestawienie oryginalnej oraz nowej struktury zależności pomiędzy bibliotekami *ggss-lib*, *caenhv-lib* oraz *thread-lib*. Groty strzałek wskazują w stronę modułów bazowych.

W rzeczywistości biblioteka caenhv-lib nie wykorzystywała zawartości wspomnianego pliku nagłówkowego - pełniła jedynie formę swego rodzaju pośrednika, udostępniając znajdujące się tam klasy bibliotece ggss-lib. Przeniesienie dyrektywy #include do biblioteki ggss-lib spowodowało, iż żadna z bibliotek wchodzących w skład repozytorium ggss-hardware-libs nie zawierała zależności do biblioteki thread-lib. Rozwiązanie to pozwoliło dokonać migracji tejże biblioteki, wraz z wykorzystywaną przez nią biblioteką handle-lib, do repozytorium ggss-software-libs, redukując tym samym liczbę bibliotek znajdujących się w repozytorium ggss-util-libs. Rysunek 4.2b przedstawia w sposób schematyczny strukturę otrzymanego rozwiązania.

W związku z opisanymi powyżej zmianami ilość kodu źródłowego znajdującego się w repozytorium ggss-util-libs znacznie spadła - pozostałe tam biblioteki log-lib oraz utils-lib charakteryzowały się niewielkim rozmiarem. Spowodowało to, iż jednoczesne istnienie modułów ggss-misc oraz ggss-util-libs (po wprowadzonych zmianach spełniających tą samą rolę przechowywania niewielkiej liczby komponentów wykorzystywanych przez wiele modułów projektu GGSS) przestało być uzasadnione. Kolejny etap wykonanych prac stanowiło więc przeprowadzenie integracji tychże repozytoriów - w tym celu zdecydowano się na likwidację modułu ggss-misc po wcześniejszym przeniesieniu jego zawartości do ggss-util-libs.

Migracja znajdujących się w repozytorium ggss-misc plików .cmake (modułów wykorzystywanych przez infrastrukturę budowania projektu) wymagała, poza wykonaniem trywialnej czynności przeniesienia katalogu, aktualizacji (na poziomie całego projektu) ścieżek wskazujących lokalizację tychże plików. Działanie to było konieczne, ponieważ narzędzie CMake wymaga od programisty, by wyspecyfikował on lokalizację modułów .cmake dołączanych do projektu (np. za pomocą komendy include()) poprzez dodanie ścieżki z ich lokalizacją do listy CMAKE_MODULE_PATH (przykład wykorzystania tejże listy przedstawiony został na listingu ??). Oznaczało to więc konieczność wykonania, w każdym module wykorzystującym pliki .cmake, zmiany wspomnianej ścieżki tak, by wskazywała na katalog cmake-templates w repozytorium ggss-util-libs.

Listing 4.1. Przykładowy fragment pliku CMakeLists.txt, obrazujący sposób użycia listy CMAKE_MODULE_PATH w celu wskazania lokalizacji plików zawierających często wykorzystywane w projekcie, pomocnicze funkcje.

```
# Przypisanie pojedynczej wartości (zawierającej ścieżkę do katalogu
# cmake-templates, w którym znajdują się wykorzystywane w projekcie
# pliki .cmake) do listy CMAKE_MODULE_PATH
set(CMAKE_MODULE_PATH "${CMAKE_CURRENT_LIST_DIR}/../ggss-util-libs/cmake-templates")

# Dołączenie znajdujących się w katalogu cmake-templates plików .cmake
include(BuildStaticLibrary) # ggss_build_static_library
include(SetupTests) # ggss_setup_tests

# Wykorzystanie znajdującej się w pliku .cmake funkcji
ggss_build_static_library(
    TARGET_NAME "fifo"
)
```

Poza wspomnianymi plikami .cmake w repozytorium ggss-misc znajdował się katalog include, zawierający trzy pliki nagłówkowe z kodem napisanym w języku C++:

- pliki ggssexceptions.h oraz HardwareException.h zawierające klasy bazowe wyjątków wykorzystywanych w całym projekcie GGSS
- plik CompatibilityFlags.h , zawierający flagi konfigurujące projekt w zależności od platformy docelowej (Windows lub Linux)

Pliki te nie wchodziły oryginalnie w skład żadnej z bibliotek projektu GGSS, nie mogły zostać do nich również dodane przez autorów podczas przygotowywania pracy inżynierskiej, ponieważ wymagałoby to modyfikacji kodu źródłowego systemu. Podczas przeprowadzanej w ramach niniejszej pracy migracji tych plików do repozytorium ggss-util-libs zdecydowano się na likwidację katalogu include i rozdysponowanie jego zawartości do istniejących lub nowych bibliotek. Plik CompatibilityFlags.h przeniesiony został więc do biblioteki utils-lib, natomiast na potrzebę dwóch pozostałych nagłówków przygotowana została nowa biblioteka exceptions-lib.

Finalna struktura repozytorium ggss-util-libs przedstawiona została na listingu ??. Poza wspomnianymi do tej pory zmianami nowość stanowi katalog doxygen-config, zawierający prosty plik konfigurujący działanie narzędzia Doxygen służącego do generowania dokumentacji programów napisanych w języku C++. Rozszerzenie projektu o możliwość generowania dokumentacji zostanie jednak opisane szczegółowo w dalszej części pracy.

Listing 4.2. Zawartość repozytorium ggss-util-libs po wprowadzeniu opisanych zmian. Widoczne są biblioteki wchodzące w skład repozytorium: exceptions-lib, log-lib oraz utils-lib, katalog cmake-templates zawierający szablony wykorzystywane przez system budowania, katalog doxygen-config zawierający konfigurację narzędzia Doxygen, nadrzędny plik CMakeLists.txt służący do budowania wszystkich bibliotek w repozytorium oraz plik README.md zawierający opis repozytorium.

```
.
|-- CMakeLists.txt
|-- README.md
|-- cmake-templates
|-- doxygen-config
|-- exceptions-lib
|-- log-lib
'-- utils-lib
```

Poza wspomnianymi do tej pory repozytoriami zmianami objęte zostały ponadto moduły przechowujące aplikacje służące do testowania i obsługi urządzeń elektronicznych wchodzących w skład warstwy sprzętowej systemu GGSS. Motywacją do wprowadzenia modyfikacji była konieczność rozbudowy projektu o kolejne tego typu aplikacje - tworzenie dla każdej z nich osobnego repozytorium znacząco komplikowałoby strukturę projektu. Zdecydowano zatem, iż repozytoria mca-n957 oraz external-caen-n957-demo zostaną dołączone do nowo powstałego repozytorium ggss-hardware-service-apps, grupującego niewielkie programy służące do operowania na urządzeniach.

Poza zmniejszeniem progu wejścia do projektu poprzez uczynienie jego struktury prostszą, opisane do tej pory zmiany korzystnie wpłynęły na działanie mechanizmu submodułów systemu Git, na którym oparty został proces zarządzania zależnościami między repozytoriami w projekcie. Redukcja liczby repozytoriów i powiązań między nimi oraz zmniejszenie głębokości drzewa zależności (poprzez likwidację repozytorium ggss-misc) miało pozytywny wpływ na wydajność systemu zarządzającego architekturą projektu.

4.1.4. Dodanie możliwości odtworzenia pierwotnej wersji kodu źródłowego

Wprowadzanie zmian w kodzie źródłowym aplikacji, której jedną z najważniejszych cech jest jej niezawodność, stanowi znaczące ryzyko. Tego typu aplikacją jest program *ggss-runner*, stanowiący trzon projektu GGSS, a którego źródła podlegały modyfikacjom w ramach opisanych w niniejszym manuskrypcie prac. Naturalnym było więc stworzenie mechanizmu pozwalającego

na stosunkowo łatwy powrót do oryginalnej wersji aplikacji, tzn. takiej niezawierającej opisanych w niniejszej pracy zmian w kodzie źródłowym.

Możliwość odtworzenia pierwotnej wersji kodu źródłowego osiągnięta została poprzez utworzenie, dla każdego repozytorium biorącego udział w procesie budowania aplikacji ggss-runner, specjalnej gałęzi nazwanej legacy. Gałęzie te zawierają oryginalną wersję kodu źródłowego napisanego w języku C++, natomiast pozostałe elementy (infrastruktura budowania oraz ciągłej integracji i dostarczania) znalazły się tam w swoich najnowszych wersjach, co gwarantuje ich spójność w całym projekcie (a co za tym idzie, mogą być używane w taki sam sposób, jak na gałęzi głównej).

Opisanymi zmianami objęte zostały następujące repozytoria: ggss-all, ggss-runner, ggss-lib, ggss-software-libs, ggss-hardware-libs, external-dim-lib, external-n957-lib oraz ggss-util-libs. W przypadku repozytorów o nazwach zawierających przedrostek external- zmiany te polegały jedynie na utworzeniu nowej gałęzi - zawartość bibliotek zewnętrznych nie była przez autorów pracy modyfikowana.

Ostatecznie więc zbudowanie aplikacji ggss-runner w jej pierwotnej wersji jest bardzo proste, z poziomu repozytorim ggss-all sprowadza się do wykonania komend zamieszczonych na listingu ??. Dodatkowo, pliki README.md stanowiące dokumentację poszczególnych repozytorów zostały na gałęziach legacy odpowiednio zmodyfikowane, by opisywać obowiązującą tam procedurę budowania projektu oraz zawartość poszczególnych modułów.

Listing 4.3. Komendy pozwalające na pobranie kodu źródłowego oraz zbudowanie aplikacji *ggss-runner* w jej oryginalnej wersji.

```
git clone ssh://git@gitlab.cern.ch:7999/atlas-trt-dcs-ggss/ggss-all.git &&
mkdir ggss-all-build &&
cd ggss-all &&
git checkout legacy &&
git submodule update --init --recursive &&
git submodule foreach --recursive git checkout legacy &&
cd ../ggss-all-build &&
python ../ggss-all/build.py --staticboost --buildtype release
```

4.1.5. Pomniejsze zmiany

Poza do tej pory opisanymi, wykonanych zostało kilka pomniejszych modyfikacji mających na celu szeroko pojętą poprawę jakości struktury projektu. Przeprowadzone prace obejmują bogaty zakres wprowadzonych zmian, nie jest więc możliwe zamieszczenie w niniejszej pracy dokładnego opisu każdej z nich. Poniżej krotko opisane zostały więc trzy wybrane przez autorów modyfikacje, charakteryzujące się różnym poziomem skomplikowania, ale operujące na poziomie pojedynczych repozytoriów.

4.1.5.1. Likwidacja repozytorium ggss-oper

Jednym z repozytoriów wprowadzonych przez autorów w ramach wykonywania pracy inżynierskiej był moduł ggss-oper, zawierający skrypty oraz pliki konfiguracyjne stanowiące znaczną część infrastruktury przeznaczonej do użytkowania wraz z oprogramowaniem GGSS na maszynie docelowej. Zawartość tego repozytorium, nie stanowiąca wkładu wniesionego przez autorów niniejszej pracy w system, obejmowała m.in.:

- pierwsze wersje skryptów służących do przeprowadzania testów urządzeń wchodzących w skład warstwy sprzętowej projektu (napisane z wykorzystaniem języka Python)
- skrypty zarządzające stanem środowiska docelowego (np. ustawiające wymagane zmienne środowiskowe)
- skrypty zarządzające oprogramowaniem systemu GGSS, np. ggss_monitor.sh pozwalający na uruchamianie, zatrzymywanie oraz sprawdzanie stanu aplikacji ggss-runner

Wraz z postępami prac nad projektem, część z wymienionej powyżej zawartości zastąpiona została przez autorów pracy rozwiązaniami alternatywnymi (np. skrypty służące do przeprowadzania operacji na urządzeniach zastąpione zostały aplikacjami napisanymi w języku C++), pozostałe przeniesione zostały natomiast do repozytorium ggss-all. Ostatecznie moduł został więc zlikwidowany.

4.1.5.2. Utworzenie biblioteki asyncserial-lib

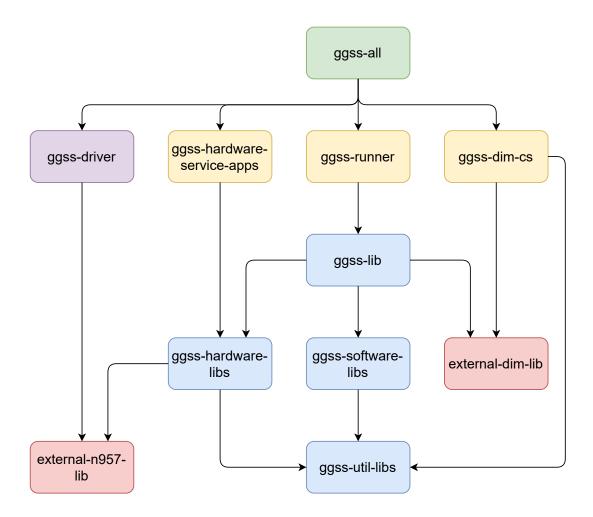
Podczas prac nad kodem źródłowym bibliotek statycznych wchodzących w skład repozytorium ggss-hardware-libs zaobserwowano, że w katalogach bibliotek usbrm-lib oraz caenn1470-lib zamieszczony został, poza właściwym dla nich kodem źródłowym, zestaw plików zawierających implementację asynchronicznej komunikacji z urządzeniami za pomocą interfejsu szeregowego. Ponieważ znalezione w obu przypadkach pliki nie różniły się od siebie, i jednocześnie stanowiły niezbędny element wspomnianych komponentów systemu (zawierały kluczową dla działania projektu funkcjonalność), zdecydowano o utworzeniu nowej biblioteki zawierającej omawiane pliki. Biblioteka nazwana została, zgodnie ze swoim przeznaczeniem, asyncserial-lib i weszła w skład repozytorium ggss-hardware-libs.

4.1.5.3. Zmiana nazwy biblioteki handle-lib

Jedną z bibliotek będących częścią systemu GGSS była biblioteka handle-lib, odpowiedzialna za implementację mechanizmu slotów i sygnałów. Oryginalnie biblioteka ta znajdowała się w repozytorium ggss-util-libs, jednak wraz z postępem prac przeniesiona została, wraz z biblioteką thread-lib, do repozytorium ggss-software-libs. Nazwa biblioteki nie pozwalała użytkowniki domyślić się, jakie jest jej zastosowanie - z tego powodu zdecydowano się wprowadzić nową nazwę: sigslot-lib (od angielskiego signals and slots).

4.1.6. Podsumowanie

W ramach przeprowadzonych prac wykonane zostały zmiany pozwalające na uproszczenie architektury projektu, czyniąc ją przyjaźniejszą dla użytkownika. Finalna struktura przedstawiona została na rysunku ?? (podobnie jak w przypadku hierarchii wyjściowej - z pominięciem repozytoriów pomocniczych, nie wchodzących bezpośrednio w jej skład) - aktualnie składa się ona z 11 repozytoriów.

Rys. 4.3. Finalna struktura projektu, po wprowadzeniu wszystkich zmian opisanych w niniejszej pracy. Strzałki wskazują w stronę modułów bazowych. Widoczne jest znaczące uproszczenie struktury projektu względem wersji oryginalnej (rys. 4.1).

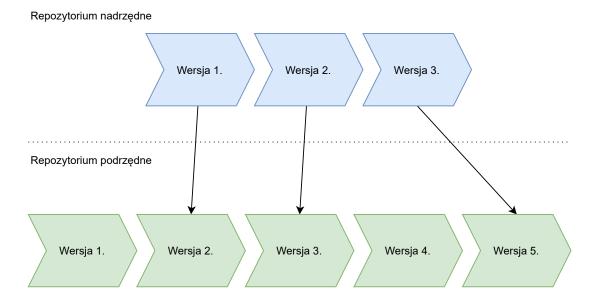
Dla repozytoriów biorących udział w procesie budowania aplikacji *ggss-runner* utworzone zostały ponadto gałęzie *legacy*, zawierające kod źródłowy projektu bez wprowadzonych w ramach niniejszej pracy zmian - dzięki temu możliwy jest stosunkowo łatwy powrót do oryginalnej wersji aplikacji, co stanowi zabezpieczenie na wypadek wprowadzenia do jej źródeł błędów.

4.2. Automatyzacja pracy z submodułami

Ninejszy rozdział jest poświęcony obsługi wielo-poziomwej struktury opartej o git submodules obecnej w projekcie GGSS. Przedstawione zostaną plusy oraz minusy zastosowanego w trakcie pracy inżynierskiej rozwiązania. Omówiona zostanie przygotowana przez autorów infrastruktura mająca na celu ułatwienie pracy z submodułami. Dodatkowo krótko zostanie opisane przygotowane how-to oraz praktyki które powinno się stosować pracując z taką architekturą.

4.2.1. Wprowadzenie do problematyki

W trakcie pracy inżynierskiej, a konkretnie migracji całego projektu GGSS do systemu kontroli wersji git zdecydowano się na wykorzystanie technologii git submodules. Ze względu na nacisk na zwiększenie modularyzacji projektu technologia ta idealnie wpasowywała się w docelową architekurę. Zasada działania submodułów jest bardzo zbliżona do dowiązań symbolicznych stosowanych między innymi w systemach UNIX. Zamiast wskazywać na ścieżkę do folderu na lokalnym systemie submoduł wskazuje na ścieżkę do konkretnej wersji repozytorium na zewnętrznym serwerze od którego zależy nasz moduł. Rysunek 4.3 przedstawia zasadę działania submodułów oraz wpływ wersjonowania na tenże mechanizm. Wykorzystanie submodułów pozwala na w pełni odseparowaną pracę nad wybranym komponentem systemu. Nie potrzebujemy pobierać żadnych dodatkowych plików, czy też zależności w celu zmienienia kodu źródłowego. Rozwiązanie to pozwala też na skorzystanie z bardzo szybkiej inicjalizacji całego projektu jedną komendą, co zostało przedstawione w listingu 4.1.

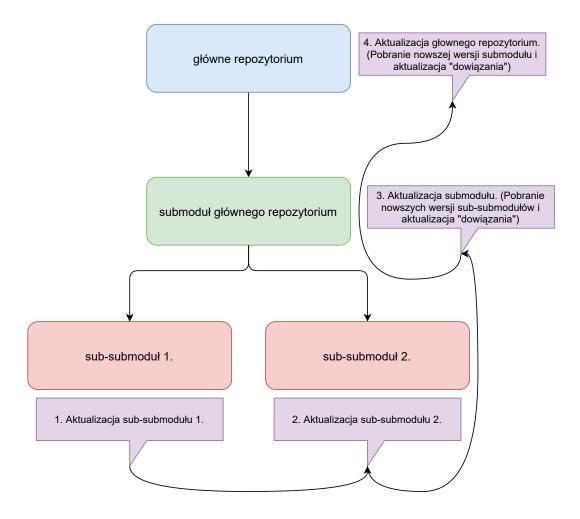
Rys. 4.4. Zasada działania submodułów.

Listing 4.4. Inicjalizacja pełnej sturktury projektu jedną komendą.

```
root@host:/# git clone ↔
    ssh://git@gitlab.cern.ch:7999/atlas-trt-dcs-ggss/ggss-all.git && cd ggss-all ↔
    && git submodule update --init --recursive
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-dim-cs'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-driver'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-oper'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-runner'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-spector'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/mca-n957'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-dim-cs/external-dim-lib'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-driver/external-n957-lib'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-driver/external-n957-lib'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-driver/external-n957-lib'...
Cloning into '/CERN/ggss-all/ggss-driver/ggss-misc'...
...(13 lines truncated)
```

4.2.2. Motywacja do wprowadzenia zmian

Pomimo wielu aspektów git submodules, które bardzo dobrze wpasowały się w, kreowaną przez autorów w trakcie pracy inżynierskiej, sturkturę technologia ta posiada też swoje minusy. Pierwszy znaczącym problemem napotkanym w trakcie pracy z submodułami było nietypowe zachowanie repozytoriów w trakcie ich inicjalizacji, a konkretnie automatyczne odłączanie ich od głównej gałęzi. Co więcej praca z submodułami wymaga od programisty zwiększonej czujności oraz stosowania dodatkowych zasad, ponieważ więcej jest miejsc na pomyłkę, co może doprowadzić do niepoprawnego działania wykorzystanych narzędzi. Kolejnym problemem napotkanym w trakcie pracy z submodułami jest czasochłonność niektórych operacji, w szczególności aktualizacji repozytorium na samym dole "drzewa zależności". Zmiana taka wymaga ręcznej aktualizacji po kolei każdego z repozytorium, aż do samej góry tejże skruktury co przedstawia rysunek 4.4. Każda z aktualizacji przedstawiona na wyżej wymieionym rysunku, to tak na prawdę cztery lub więcej akcji do których wliczają się: aktualizacja repozytorium podrzędnego, dodanie wszystkich zmian do rejestru odpowiedzialnego za ich śledzenie, utworzenie nowej wersji repozytorium, opublikowanie nowej wersji na zewnętrznym serwerze.

Rys. 4.5. Przykładowa architektura oparta o submoduły z krokami jakie należy podjąć, aby wprowadzić zmiany na "najniższym" poziomie.

4.2.3. Automatyzacja z użyciem GITIO

Problemem, którego rozwiązanie pochłonęło najwięcej czasu i wymagało największego wkładu pracy przez autorów było monotonne, wielokrokowie wprowadzanie zmian do projektu, szczególnie u dołu struktury zależności. W celu rozwiązanie tego problemu przygotowano aplikacje gitio z wykorzystaniem języka Python. Ze względu na to, że metadane technologii git są bardzo złożone, a opanowanie zasad węwnętrznego działania tejże technologii wymagałoby bardzo dużo czasu skorzystano z dedykowanej, do tej technologii, bilbioteki napisanej również w języku Python.

Zasada działania aplikacji jest dosyć prosta, natomiast znacząco ułatwia działania z wielopoziomową strukturą opartą o git submodules. Argumenty wejściowe jako przyjmuje gitio to:

 -h, --help - pozwala na wyświetlnie informacji o przeznaczeniu programu oraz przyjmowanych argumentach wraz z krótkim opisem

```
- -p PATH, --path PATH - -b BIN, --bin BIN -
```

- 4.2.4. Dokumentacja sposobu pracy z submodułami
- 4.3. Rozwój systemu budowania projektu
- 4.4. Automatyzacja i centralizacja wersjonowania projektu
- 4.5. Pakietowanie i rozlokowanie projektu
- 4.6. Rozwój infrastruktury do testowania warstwy sprzętowej

5. Prace nad kodem źródłowym projektu

6. Testy systemu

7. Podsumowanie